

2. BRYOLOGICKO-LICHENOLOGICKÉ DNY V OPAVĚ (19.-21.9.1989)

souhrny referátů

J.Duda: Typové materiály mechorostů na botanickém pracovišti Slezského muzea v Opavě

Typové materiály mechorostů jsou v Českých zemích uloženy v těchto institucích: BRMM, BRNU, OP, PR, PRC. Botanické pracoviště Slezského muzea má 22 typových materiálů játrovek a 992 typových materiálů mechů. Z játrovek upozorňuji na několik typů od R.M.Schustera, z mechů jde o materiály, které byly součástí herbáře E.Bauera. V něm jsou položky od Fleischera, Leviera, Uleho, Mikutowicze, Thériota a mnoha dalších bryologů. Bude jistě přínosem, a to nejen pro naši bryologii, jestliže seznamy typových materiálů (bez ohledu na jejich prověření) bude možno zveřejnit.

A.Lackovičová a A.Kubinská: Fytoindikácia znečisteného ovzdušia v oblasti Dunaja

Transplantované pŕdne machy (*Pleurozium schreberi*, *Hypnum cupressiforme*) a lišajník *Cladonia rangiformis* sme využili pri indikácii znečisteného ovzdušia v oblasti Dunaja od Bratislavy po Gabčíkovo. Rastliny sme odobrali z kontrolnej oblasti na Záhorí a počas šiestich mesiacov (máj-október) v r. 1987 a 1988 ich exponovali na 5 lokalitách v lužných lesoch Dunaja. V priebehu pokusov sme stanovovali obsah fluóru v transplantátoch, v asimilačných orgánoch topoľa a agáta, ako aj kyslost borky týchto drevín na jednotlivých lokalitách.

Kryptogamy zachytili a akumulovali v pomerne krátkom časovom období značné množstvo škodliviny. Mach *Pleurozium schreberi* zmenil obsah F z pôvodných 6 mg.kg^{-1} sušiny až do výšky 27,7, resp. $16,8 \text{ mg.kg}^{-1}$ v druhom pokuse. U druhu *Hypnum cupressiforme* sa pôvodný obsah F 3,5 (4,3) mg.kg^{-1} zvýšil v priebehu expozície na 22, resp. $16,8 \text{ mg.kg}^{-1}$. Lišajník *Cladonia rangiformis* mal pôvodný obsah F nižší ako $3,0 \text{ mg.kg}^{-1}$. V r. 1987 sa po transplantácii pohybovali hodnoty od 4,5 do 14,9; v r. 1988 od 3,6 do $11,8 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny. V kontaminovanom území sa menila tiež kyselosť borky stromov. Z pôvodných hodnôt, ktoré sa blížila k neutrálu (6,86; 6,56), kleslo pH borky topoľa a agátu až o dva stupne.

Sledované hodnoty obsahu F i pH borky prejavili závislosť na vzdialenosti lokality od chemických závodov v Bratislave. Najvyššie hodnoty koncentrácie prvku vo väčšine vzoriek sme zistili vo vzdialenosti 11 km severovýchodne a 32 km južne od centra Bratislavy. V prvom prípade sa prejavuje vplyv imisí z CHZJD v Bratislave, druhý vrchol je spôsobený pravdepodobne exhalátmi z chemických závodov v galantskom okrese.

I.Novotný: *Campylopus introflexus* (Hedw.)Brid. - nový druh mechu v Československu

V roce 1988 byl poprvé nalezen mech *Campylopus introflexus* (Hedw.) Brid. v Československu na lokalitě "Borkovická blata" nedaleko Soběslavi, kde roste na rekultivované vytěžené rašelině. Jedná se o druh s původním výskytem na jižní polokouli, který se od roku 1941, kdy byl poprvé nalezen na Britských ostrovech, šíří v Evropě. Příspěvek bude publikován v časopise *Acta Musei Moraviae, Sci. Nat., Brno.*

I. Pišút: Mapovanie aktuálneho rozšírenia lišajníkov na Slovensku

V referáte sa stručne spomenula história vzniku, priebeh a výsledky akcie sieťového mapovania aktuálneho výskytu epifytických lišajníkov na Slovensku, ktoré prebiehalo v rokoch 1975-1981. Súčasťou referátu boli aj osobné dojmy a spomienky autora na práce v teréne spolu s demonštráciou mapového materiálu.

V. Pospíšil: Rod Rhynchostegiella (B.S.G.) Limpr. v Československu

Ze 4 druhů rodu *Rhynchostegiella* (B.S.G.) Limpr. publikovaných dosud z československého území byly 2 - *R. curviseta* (Brid.) Limpr. a *R. teesdalei* (B.S.G.) Limpr. mylně určeny a je třeba je z bryoflory našeho území vyškrtnout. Zbývající *R. tenella* (Dicks.) Limpr. je dokladovaná z území Československa ve veřejně dostupných herbářích z 54 lokalit - v naprosté většině z vápenců, naposledy v Moravském krasu před 12 lety, a *R. jacquinii* (Garov.) Limpr. byla u nás sbírána od r. 1892 jen na 4 nalezištích (vlhkých písčoncích), posledně v r. 1988 ve Vizovické pahorkatině. Oba druhy jsou v Československu akutně ohroženy.

Z. Soldán: Rod Seligeria v Československu

Na základě revize položek rodu *Seligeria* B.S.G. (včetně rodu *Brachydontium* a *Campylostelium*, u kterých dochází nejčastěji při determinaci k záměně) z hlavních čs. herbářů (celkem ca 600 položek) a vlastních sběrů byly pro území Československa potvrzeny jednak druhy uváděné v klíči k určování československých mechorostů (Pilous et Duda 1960): *Seligeria pusilla* (Hedw.) - ca 50 lokalit, *S. donniana* (Sm.) C.Müll. - ca 50 lokalit, *S. recurvata* (Hedw.) B.S.G. - ca 60 lokalit, *S. trifaria* (Brid.) Lindb. - ca 40 lokalit, jednak druh *S. alpestris* Schauer uváděný v práci Schauer (1967) a konečně jako nové pro naše území byly zjištěny druhy *S. acutifolia* Lindb. - ca 25 lokalit, *S. campylopoda* Kindb. (Podkrkonoší, Choč, Pieniny, Slovenský raj), *S. calcarea* (Hedw.) B.S.G. (Praha a 3 lokality v Moravském krasu) a *S. oelandica* C.Jens. et Medel (jediná lokalita ve Slovenském raji, det. R. Ochyra). U jednotlivých druhů byly podány stručné charakteristiky výskytu u nás, zmíněny byly i druhy s potenciálně možným výskytem, totiž druhy vyskytující se nejbližše našemu území v Alpách (*S. tristichoides*, *S. carniolica*, *S. diversifolia*, *S. austriaca*, *S. brevifolia*). K dispozici účastníkům byly poskytnuty kopie vlastních klíčů k určování československých druhů rodu *Seligeria*, který je možný případným dalším zájemcům zaslat.

J. Váňa: Taxonomické problémy v rodě Lophozia se zřetelem k československým druhům

Rod *Lophozia* představuje největší a nejkomplikovanější rod čeledi *Lophoziaaceae* s řadou druhů nevyjasněné taxonomické hodnoty. Dnešní situace v taxonomii rodu je charakterizována zhruba třemi přístupy:

- a) široké pojetí rodu s 9 podrody (Schuster)
- b) úzké pojetí rodu a řada příbuzných rodů (Šljakov)
- c) dělení rodu na rody *Barbilophozia* a *Lophozia* ("německé" pojetí).

V rámci širokého pojetí rodu jsou v ČSFR zastoupeny podrody *Barbilophozia* (3 druhy), *Ortocaulis* (5 druhů), *Isopachis* (1 druh), *Leiccolea* (3 druhy), *Schistochilopsis* (5-6 druhů podle taxonomického pojetí) a *Lophozia* (7 druhů).